

Wykonujemy badania z zakresu:

- Identyfikacji pisma ręcznego,
- Identyfikacji podpisów,
- Identyfikacji pisma maszynowego,
- Identyfikacji pieczętek, stempli, numeratorów,
- Fałszerstw dokumentów,
- Oceny autentyczności dzieł sztuki.

Białogard, dn. 29 sierpnia 2024 r.

**OPINIA NA TEMAT MOŻLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA
BADAŃ PORÓWNAWCZYCH
RĘKOPISÓW POWSTAŁYCH Z WYKORZYSTANIEM ROZWIĄZANIA SIGNSAFE.**

Na zlecenie:
SignSafe Sp. z o.o.
al. Gen. J. Hallera 134/197
780-416 Gdańsk

Pismo ludzkie (wg definicji sensu largo) to system znaków (pisanych ręcznie lub drukowanych bądź pozostawionych w innej formie graficznej) służący do utrwalenia zaistniałych faktów, zjawisk i zdarzeń, a także umożliwiający zastąpienie języka mówionego literami (wyrazami) – będący efektem złożonej konstrukcji psychofizjologicznej człowieka. Tak, więc, w ujęciu kryminalistycznym pismo jest śladem psychofizycznym, indywidualnym i bezpośrednim, który przez uczenie się oraz ćwiczenie czynności pisania przechodzi w indywidualny, swoisty, dystynktywny nawyk stanowiący w badaniach pismoznawczych podstawę badań graficzno – porównawczo - identyfikacyjnych. Jako ślad fizyczny jest zespołem nawyków formalnych (graficznych) i językowo treściowych. Pismo jest również dziełem charakterystycznym i indywidualnym dla każdej jednostki ludzkiej.

Podstawą identyfikacji człowieka na podstawie jego pisma jest zindywidualizowany (spersonalizowany) sposób kreślenia znaków, uwarunkowany swoistym (indywidualnym), wyuczonym, a następnie utrwalonym nawykiem kreślenia poszczególnych znaków graficznych, podlegający wraz z wiekiem zmienności osobniczej, a także uwarunkowany licznymi przyczynami anatomo – psychofizjologicznymi, poziomem wykształcenia, patologią organizmu i warunkami środowiskowymi¹.

Dyspozycje determinujące przebieg procesu analitycznego w badaniach pisma ręcznego polegają na analizie rękopisów z powszechnie akceptowanymi przez kryminalistykę postulatami, że podstawowymi cechami każdej kreacji graficznej w tym przede wszystkim podpisów są: niepowtarzalność ich tożsamości wykonawczej oraz znacznie bardziej spersonalizowany niż w zapisach o charakterze ciągłym, tj. zindywidualizowany motorycznie i graficznie proces kreślenia oraz wysoki poziom stabilizacji diagramów wektorowych ruchu odpowiedzialnego za odmiany wzorów kaligraficznych znaków, rodzajów wiązań ich sekwencji i poszczególnych gramm.

Dostarczane materiały poddawane zostają wnikliwej analizie komparatywnej, którą przeprowadza się w oparciu o powszechnie stosowaną metodę graficzno – porównawczą, odnoszącą się do założenia, że wszystkie rękopisy posiadają szereg właściwości charakterystycznych dla konkretnej osoby. Pismo odręczne stanowi konglomerat procesów psychicznych i fizycznych, i pod wpływem tych czynników połączonych z procesami nauki i ćwiczenia krystalizuje się katalog trwałych nawyków motorycznych, które w czasie procesu pisania powtarzają się automatycznie.

W toku analizy konfrontującej wraz z przyjętym paradygmatem badawczym i zgodnie z zasadami kryminalistycznej ekspertyzy porównawczej pisma ręcznego weryfikacji poddaje się pięć grup cech zasadniczych pisma ręcznego wymienionych w katalogu cech graficznych (wg. Jesiennej Szkoły Empirycznych Badań Pisma Ręcznego) działającej przy Instytucie Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie tzn.:

- cechy syntetyczne - tu wymienia się między innymi: typ pisma, etapy rozwoju pisma, stopień naturalności, klasę pisma, ogólny obraz pisma, stopień staranności, czytelność, uzupełnienia, sposób wykonania i inne,

1 Cz. Grzeszyk, „Kryminalistyczne badania pismoznawcze”, Warszawa 2006, str. 287.

- cechy topograficzne - takie jak: marginesy, wcięcia akapitowe, układy wierszy i znaków względem siebie i względem liniatury, linie wyrazów i wierszy, odstępy między wierszami i wyrazami, odstępy między znakami, dzielenie wyrazów i inne,
- cechy mierzalne, do których należą: pomiar pisma, pole pisma, wielkość pisma, szerokość znaków, stosunek elementów podlinijnych do elementów śródlinijnych oraz nachylenie pisma,
- cechy motoryczne tj. tempo pisania, impuls pisma, nacisk i inne,
- cechy konstrukcyjne takie jak: budowa znaków w tym trzony, owale, łuki i pętlice.

A dodatkowo parametry pisma takie jak:

- ogólny obraz i kształt porównywanych konstrukcji, rozumiany, jako forma wymodelowania rysunku graficznego, składającego się z kombinacji dominujących form konstrukcyjnych, skategoryzowanych według rodzaju, kształtu i sposobu kreślenia elementów owalnych, prostych, pionowych i poziomych oraz krzywizn i załamań linii pisma,
- liczba członów podpisów, tj. ich wyodrębnionych elementów zasadniczych wraz z grammami uzupełniającymi,
- ogólny kształt pola podpisów, określony przez połączenie ich skrajnych punktów liniami prostymi, tworzącymi w ten sposób określony rodzaj figury geometrycznej,
- kierunek linii podstawowej i przykrywowej podpisów, tj. linii łączącej skrajne punkty zasadniczych gramm podpisów w ich paśmie dolnym i wierzchołkowym,
- kształt i proporcje oraz kąty utworzone przez obwiednie po minimach i maksimach, łączące wszystkie zewnętrzne punkty podpisów w ich dolnym i górnym paśmie,
- jakość samej linii graficznej ocenianej pod kątem odzwierciedlenia naturalnej zborności grafokinetycznej wykonawcy, poziomu wyrobienia pisma, spontaniczności jego kreślenia oraz poziomu staranności i estetyki wykonania,
- zespół cech motorycznych, obrazujących dynamikę i rytm kreślenia linii graficznej, poziom naciskowości środka piszącego na podłoże, rozkład cieniowania linii pisma oraz impuls jego kreślenia, tj. wykonanie określonej partii znaków lub gramm przy jednym przyłożeniu środka pisarskiego do podłoża,
- wzajemny układ trzonów podpisów, odstępy między grammami i ich szerokość, wyznaczająca m. in. tzw. rozpęd pisma, a także umiejscowienie gramm uzupełniających,
- struktura linii graficznej, tworzącej poszczególne znaki i elementy podpisów z uwzględnieniem jej kształtu, miejsca rozpoczęcia i zakończenia kreślenia, kierunku jej biegu i konfiguracji, liczby gramm, liczby i umiejscowienia maksimów i minimów,
- wielkość i proporcje poszczególnych elementów podpisów, ich nachylenie do linii podstawowej oraz wartości katowe pomiędzy analogicznymi elementami porównywanych kompozycji graficznych,

- topografia wewnętrzna i zewnętrzna zapisów wyznaczających rozmieszczenie na podłożu, zarówno względem siebie, jak i w stosunku do linimentu, obramowań pól i innych ograniczników podłoża, zarówno całego podpisu, jak i jego elementów².

W przypadku narzędzia o nazwie SignSafe weryfikacji eksperta nie podlegają jedynie cechy motoryczne grafizmu, które w rękopisach powstałych w pierwociu na monitorze urządzeń elektronicznych nie występują.

W konsekwencji wnioski do opinii wydawanych w oparciu o badania porównawcze tego rodzaju rękopisów w przypadku ujawnienia znacznej ilości podobieństw cech pisma ręcznego mogą mieć charakter niekategoryczny typujący o różnych poziomach prawdopodobieństwa, natomiast w przypadku występowania szeregu różnic i braku jednorodności cech grafizmu oraz dużej ilości rękopisów referencyjnych w określonych przypadkach wnioski mogą przyjmować nawet charakter kategoryczny eliminacyjny.

Wynika to z faktu, że dokumenty przedłożone do badań w formie kopii technicznych nie mogą być uznawane za w pełni wiarygodne przedmioty badań identyfikacyjnych, ponieważ wnioski płynące z ewentualnej ekspertyzy pismoznawczej obarczone są pewnym marginesem błędu. Kopie nie odwzorowują cieniowania linii graficznych, adiustacji początkowych i końcowych czy nacisku narzędzia pisarskiego na podłoże. Niezauważalne są ponadto linie włosowate odzwierciedlające chociażby kierunek ruchu ręki, punkty inicjalne i finalizujące proces kreślenia, kolejność nanoszenia linii graficznych i inne szczegóły konstrukcyjne znaków i tworów graficznych. Nie jest możliwe dokonanie oceny spontaniczności kreślenia, w tym potwierdzenie bądź wykluczenie obecności elementów świadczących o próbach celowej zmiany utrwalonych nawyków pisarskich tzw. maskowania pisma czy jego naśladownictwa.

WNIOSKI

Na podstawie przeprowadzonej analizy sposobu działania rozwiązania SignSafe i oceny możliwości sprawdzenia wiarygodności tak powstałych rękopisów, stwierdzić należy, że pozwalają one na przeprowadzenie kryminalistycznych badań porównawczych pisma ręcznego zakończonych niekategorycznymi wnioskami typującymi oraz niekategorycznymi i kategorycznymi wnioskami eliminacyjnymi, które to wnioski jak każdy dowód podlegają swobodnej ocenie.

EKSPERT KRYMINALISTYCZNYCH
BADAŃ DOKUMENTÓW
I PISMA RĘCZNEGO
mgr Sławomir Bulko
ul. Drzymały 20/1, 78-200 Białogard
tel. 506 185 524

² Wyczerpujący katalog cech graficznych podpisów podaje Anna Koziczak w opracowaniu pt. *Metody pomiarowe w badaniach pismoznawczych*, s. 152 i nast.

LITERATURA

1. Cz. Grzeszyk „*Kryminalistyczne badania pismoznawcze*”, Warszawa 2006.
2. A. Koziczak „*Metody pomiarowe w badaniach pismoznawczych*”, Kraków 1997.

Zalecenia dla użytkowników narzędzia SignSafe.

Z uwagi ograniczenia sprowadzające się do braku możliwości weryfikacji pewnej grupy cech motorycznych grafizmu, zasadnym jest aby składane podpisy w miarę możliwości były pełnobrzmiące o treści imienia i nazwiska oraz czytelne. Wynika to z faktu, że w złożonych kreacjach graficznych o funkcji sygnatur można wyodrębnić większą aniżeli w parafach ilość cech dystynktywnych pisma niezbędnych do przeprowadzenia kryminalistycznych badań pismoznawczych.